

AVENÇ

dels ANNALS de la

Societat Catalana d'Estudis Polítics, Econòmics i Socials

ANY II

BUENOS AIRES, FEBRER 1944

N.º 9

VIGÈNCIA DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

per MANUEL SERRA i MORET

LA circumstància de trobar-se en la França totalment ocupada des de novembre de 1942 el President del Parlament, Josep Irla i Bosch, i el Vice-President primer, Antoni Rovira i Virgili, va motivar que el signant d'aquesta nota, en la seva qualitat de Vice-president segon s'adrecés als vint-i-nou diputats l'adreça dels quals li era coneguda; els preguntava, en substància, si consideraven caducat o subsistent llur mandat i representació, si entenien que el Parlament havia de considerar-se vigent o dissolt i, en cas de considerar-lo en vigència, quina actuació consideraven aconsellable. Per bé que tenim constància que les nostres lletres foren rebudes pels interessats, les respostes directes no han passat de vuit, encara que el secretari Antoni Dot i Arxer ens ha tramès còpia de les actes de la Comissió Permanent des del 15 d'agost del 1942, per les quals ens assabentem que en les reunions d'aquell organisme fou tractat el motiu de la nostra enquesta; es considera que la pròpia actuació de la Comissió Permanent era la resposta afirmativa sobre la vigència del Parlament, i que els acords presos en la reunió del 25 de setembre de 1943 constituïen una contestació col·lectiva a les nostres preguntes.

La transcripció dels articles 33 i 37 de l'Estatut Interior de Catalunya justifica la vigència del Parlament de Catalunya, car de les tres causes de dissolució contingudes en el primer dels esmentats articles, només ha ocorregut la primera, o sia l'expiració del termini legal. Encara que es volgués discutir la validesa de l'acord pres pel propi Parlament de perllongar el seu mandat, resta el paràgraf darrer del mateix article 33 de l'Estatut Interior, el qual diu: *El Parlament dissolt es reunirà en ple dret i recobrarà la seva potestat com a Poder Legislatiu si el President de la Generalitat no convoca noves eleccions en el termini que fixa el present Estatut interior*. Aquesta és la base legal sobre la qual la Comissió Permanent sustenta el seu dret i el seu deure de seguir actuant.

Com demostrava Pere Mas i Perera en el seu estudi sobre "La figura jurídica del President de la Generalitat", aparegut en la darrera edició de l'AVENÇ, la base de la legalitat catalana és el Par-

lament elegit per sufragi universal, directe i secret, el qual Parlament elegeix al teu torn el President de la Generalitat. El Parlament és la primera de les institucions de govern —la fonamental—, la seva extinció representaria l'extinció completa de la legalitat catalana, i totes les jerarquies i els instruments de govern que se'n deriven haurien de desaparèixer per manca de suport constitucional.

El règim democràtic d'Europa tot ell es basa en la forma parlamentària, i Catalunya estava perfectament enquadrada en el règim parlamentari, expressió de la sobirania popular. Per això arreu d'Europa s'han considerat amb vigència els Parlaments subsistents l'any 1939, àdhuc en els pobles envaïts i, com el nostre, en poder de l'ene-mic. Les idees i els moviments de revisió constitucional són independents del manteniment de les institucions consagrades per la sobirania popular, les quals, per altra part, són l'única garantia que les revisions i reformes puguin realitzar-se. El Parlament britànic va acabar el seu termini legal el 26 de novembre del 1940, i segueix actuant sense renovar-se. El Parlament francès havia de renovar-se el 6 de maig del 1941 i, a despit de la cessió de poders que va fer en el mariscal Pétain, aquest no l'ha dissolt, i recentment ha declarat que el considerava vigent i sobirà. Els casos, dissortadament, es multipliquen a Noruega, Holanda, Bèlgica, Luxemburg, Polònia, Txecoslovàquia, Iugoslàvia, etc.; existeix només el cas de Dànzie on el Parlament vagi acordar la pròpia dissolució.

En resum: la Democràcia no pot considerar extingida la seva legalitat mentre no hagi estat democràticament substituïda o reemplaçada. El contrari és admetre la legalitat de la subversió antidemocràtica i de la insurgència temporalment triomfant. Aquest és el criteri polític i jurídic acceptat arreu, i, per les dades que ens han estat trameses, el que ha adoptat la Comissió Permanent del Parlament de Catalunya, el funcionament de la qual indica que el nostre Parlament segueix en vigència.

La Justícia a Catalunya durant la República

II

NO hi ha un problema català, ni basc, ni gallec. Hi ha un problema ibèric. O, si es vol, hi ha dos separatismes de tipus molt diferent: prenent com a ideal allò que Espanya fou sota els Borbons i els darrers Austries, i, més encara, allò que Espanya és actualment, caldria admetre un separatisme de catalans, bascos i gallecs. Però si l'ideal es fonamenta en una Espanya diversificada i lliure, tal com ho fou en les seves èpoques de grandesa, ideal acceptat per catalans, bascos i gallecs, els separatistes resultaran els castellans en negar-se a conviure harmònicament dins d'aquest conjunt. Els catalans, i tots els espanyols, que arribarem emigrats a Barranquilla (Colòmbia) vam reconèixer el patriarcat del vell i noble metge barcelonès doctor Solé i Pla. I recordo ara com en una de les nostres reunions setmanals ens referia què, en ésser detingut amb altres catalanistes durant una de les múltiples etapes de lluita a Barcelona, van haver de compareixer davant del Capità general de la Regió, qui —si no recordo malament el fet— era el general Marina. “De manera —digué el general, adreçant-se als detinguts— que vostès volen separar-se d'Espanya?” A la qual cosa el doctor Solé i Pla —contemplant el problema des d'un altre angle— contestà: “De cap manera no consentirem, general, que Espanya es separi de Catalunya”.

Qui té la claredat de judici d'Asúa no ha de crear confusionismes. En una societat familiar, el membre que demana amplitud de moviments, autonomia per a la seva vida individual, abans que declari si està disposat a seguir vivint en comunitat o bé a trencar-hi, se li ha de manifestar fins on la comunitat —o, més ben dit, els altres membres— reconeixen la seva personalitat, el seu dret d'autonomia. Si l'hi neguen, optarà per trencar tot vincle; si l'hi reconeixen, continuarà desenvolupant la seva vida dins de la comunitat familiar.

El 15 de setembre del 1932, el President de la República signà l'Estatut de Catalunya, que les Corts havien decretat i sancionat. Es publicà a la “Gaceta” del dia 21 del mateix mes. Els preceptes de l'Estatut que més interessin són els següents:

“Article Segon. — L'idioma català és, el mateix que el castellà, llenguatge oficial a Catalunya.

Per a les relacions oficials de Catalunya amb la resta d'Espanya, així com per a la comunicació entre les Autoritats de l'Estat i les de Catalunya, la llengua oficial serà el castellà.

Qualsevol disposició o resolució oficial dictada dintre de Catalunya haurà d'ésser publicada en ambdós idiomes. La notificació es farà també en aquesta forma si així ho sol·licita la part interessada.

Dintre del territori català, els ciutadans, sigui la que sigui llur llengua materna, tindran dret a elegir l'idioma oficial que prefereixin en llurs relacions amb els Tribunals, Autoritats i funcionaris de totes classes, tant de la Generalitat com de la República.

Qualsevol escrit o document que es

per Santiago Sentís Melendo

Magistrat de l'Audiència de Barcelona. Inspector de Tribunals de Catalunya. Ex cap del Departament de Justícia del Govern de la Generalitat.

presenti davant dels Tribunals de Justícia redactat en llengua catalana haurà d'anar acompanyat de la corresponent traducció castellana, si així ho sol·licita alguna de les parts.

Els documents públics autoritzats pels fedataris a Catalunya, podran ésser redactats indistintament en castellà o en català, i obligadament en una o altra llengua, a petició de part interessada. En tots els casos, els respectius fedataris públics expediran en castellà les còpies que hauran de tenir efecte fora del territori català.

“Art. 11. — Correspon a la Generalitat la legislació exclusiva en matèria civil, exceptuat allò que disposa l'art. 15, número 1, de la Constitució, i l'administrativa que li sigui plenament atribuïda per aquest Estatut.

La Generalitat organitzarà l'administració de Justícia en totes les jurisdiccions, excepte en la militar i la de l'armada, de conformitat amb els preceptes de la Constitució i les lleis processals i orgàniques de l'Estat.

La Generalitat nomenarà els jutges i magistrats amb jurisdicció a Catalunya mitjançant concurs entre els compresos en l'escalafó general de l'Estat. El nomenament de magistrats del Tribunal de Cassació de Catalunya, correspondrà a la Generalitat, de conformitat amb les normes que el seu Parlament determinarà. L'organització i funcionament del Ministeri fiscal correspon íntegrament a l'Estat, de conformitat amb les lleis generals. Els funcionaris de la Justícia Municipal seran designats per la Generalitat, segons el règim que estableixi. Els nomenaments de secretaris judicials i de personal auxiliar de l'Administració de Justícia, seran fets per la Generalitat, de conformitat amb les lleis de l'Estat.

El Tribunal de Cassació de Catalunya tindrà jurisdicció pròpia sobre les matèries civils i administratives, la legislació exclusiva de les quals sigui atribuïda a la Generalitat.

El Tribunal de Cassació entendreà, a més, en els recursos sobre qualificació de documents referents al dret privatiu català que hagin de motivar inscripció en els Registres de la Propietat. Així mateix resoldrà els conflictes de competència i jurisdicció entre les autoritats judicials de Catalunya. En les restants matèries, es podrà interposar recurs de cassació davant del Tribunal Suprem de la República o el que procedeixi, segons les lleis de l'Estat. El Tribunal Suprem de la República resoldrà també els conflictes de competència i de jurisdicció entre els Tribunals de Catalunya i els altres d'Espanya.

Els registradors de la Propietat seran nomenats per l'Estat.

Els notaris seran designats per la Generalitat mitjançant oposició o concurs, que convocarà ella mateixa de conformitat amb les lleis de l'Estat. Quan a tenor d'aquestes hagin d'ésser

ser proveïdes les Notaries vacants, per concurs o per oposició entre els notaris, seran admesos tots amb igualtat de drets, tant si exerceixen en territori de Catalunya com en el de la resta d'Espanya.

En tots els concursos que convoqui la Generalitat, seran condicions preferents el coneixement de la Llengua i del Dret catalans, sense que en cap cas es pugui establir l'excepció de naturalesa o veïnatge.

Els fiscals i registradors designats per a Catalunya, hauran de conèixer la Llengua i el Dret catalans.”

La simple lectura d'aquests dos preceptes és suficient per a posar de manifest que la Generalitat de Catalunya pogué eliminar la major part —gairbé podríem dir que tots— dels funcionaris judicials, fiscals i de Registres. Només en el Notariat hi havia un regular tant per cent de catalans; i els qui no ho eren, tenien cura d'aprendre l'idioma de la terra. Els era indispensable per tal que la clientela, particularment la rural, no s'orientés vers els protocols de col·legues coneixedors de la llengua catalana.

El 25 d'octubre del 1933 (“Butlletí” del 28) es dictava el decret de traspàs de serveis de Justícia, el qual posava en vigor els acords de la Comissió mixta.

La seva primera norma estableix que “segons el previngut en paràgraf de l'art. 11 de l'Estatut, la Generalitat organitzarà l'administració de justícia en totes les jurisdiccions, llevat en la militar i en la de l'armada, de conformitat amb els preceptes de la Constitució, les lleis processals i orgàniques de l'Estat i la Llei del 15 de setembre del 1932 (Estatut de Catalunya)

La Generalitat nomenarà els jutges i magistrats amb jurisdicció a Catalunya, mitjançant concurs entre els compresos en l'escalafó general de l'Estat. Els funcionaris de la justícia municipal seran designats per la Generalitat segons el règim que estableix i els secretaris judicials i el personal auxiliar dels Jutjats de primera instància i de les Audiències, segons les lleis de l'Estat.

En tots els concursos que a aquest fi convocarà la Generalitat, seran condicions preferents el coneixement de la llengua i del dret catalans, estimat en examen previ davant el tribunal organitzat per aquella, sense que en cap cas no es pugui establir l'excepció de naturalesa o veïnatge. Si un concurs obert per la Generalitat per al nomenament de jutges o magistrats resultés desert, la Generalitat podrà cobrir la plaça que així resti vacant, designant persona compresa en l'escalafó general de l'Estat, que accepti voluntàriament el nomenament, facultat que figurarà entre les regles del concurs anunciat. Si així i tot restava alguna vacant per a cobrir, la Generalitat podrà fer nomenaments amb caràcter interí, però vindrà obligada a incloure aquesta vacant, fins a la seva provisió en propietat, en el primer concurs que, celebri i sempre abans del transcurs d'un any.

La Generalitat pot nomenar, però, tot el personal del Tribunal de Cassa-

ció de Catalunya, segons les normes que el seu Parlament determinarà.”

Però encara és més interessant la norma sisenà, en la qual es disposà: “Els jutges i els magistrats que actualment presten servei a Catalunya, tindran dret a seguir prestant-lo mentre tinguin capacitat per a fer-ho. Els qui sollicitin llur trasllat fora del territori català, ho faran adreçant-se al Ministre de Justícia de la República, mitjançant el conseller de Justícia i Dret de la Generalitat, dintre el termini de dos mesos, a comptar des del dia de la publicació del Decret de traspàs dels serveis de justícia a la Generalitat a la “Gaceta” de Madrid; i la tramitació de llur trasllat es farà d’acord amb les normes generals de la legislació de l’Estat, en l’escalfó del qual seguiran figurant amb la consideració que reconeix als altres funcionaris l’apartat “a” de l’art. 1er. del Decret del 28 de març del 1933. Els qui no sollicitin llur trasllat dintre del termini esmentat, s’estendrà que opten pels serveis de la Generalitat, i seran compresos en l’apartat “f” de l’art. 1er. del susdit Decret.”

“Mentre tinguin capacitat per a fer-ho”. Però si els qui la posseïen eren comptadíssimes excepcions, per a l’enumeració dels quals sobraven els dits d’una mà, com s’havia de resoldre a-

quest conflicte? Ja he dit que, legalment, la Generalitat pogué resoldre’l aplicant la norma primera i cobrint les vacants amb jutges interins, que haguessin gaudit d’una permanència interinitat, perquè mai no hauria existit prou nombre de funcionaris de l’escalfó judicial coneixedors de la llengua catalana. En lloc d’aquesta solució, absolutament jurídica, la Generalitat creà, com veurem tot seguit, la ficció de que tots els funcionaris que, en el moment del traspàs de serveis es trobaven destinats a Catalunya, coneixien la llengua catalana. Sense que a això obstés el decret del 3 de novembre del 1933 (“Butlletí” del 21), que regulà l’ús de les llengües catalana i castellana en els afers de justícia.

El 10 d’abril del 34 (“Butlletí” del 13) es dictava el decret que regulava el concurs, del qual convé transcriure alguns preceptes: “Art. 11. — Tots els concursants d’acord amb l’art. 8è., hauran d’acreditar el coneixement de la llengua catalana.

La prova d’aquest coneixement constarà dels exercicis següents:

Primer. — Traducció directa del català al castellà d’un text escollit cada vegada pel Tribunal.

Segon. — Traducció inversa del castellà al català d’un text que el Tribunal escollirà en cada cas.

Aquestes proves no podran durar més de trenta minuts cada una.”

“Art. 15. — Quan els concursants facin en català els exercicis corresponents al Dret civil, quedaran exempts de practicar els exercicis justificatius de llur coneixement de la llengua catalana.

Queden exceptuats de provar el coneixement del Dret civil català i de la llengua catalana els magistrats i el jutges que, exercint càrrec en el territori de Catalunya en el moment del traspàs dels serveis de Justícia, hagin optat per servir a la Generalitat.”

La lectura d’aquests preceptes també permet suposar que per als funcionaris que a partir d’aleshores entressin a Catalunya la rigidesa havia d’ésser absoluta. Puc parlar per experiència: Quan, en quedar vacant el Jutjat de San Feliu de Llobregat, a l’estiu del trenta-quatre, no es presentà cap sol·licitant —els avantatges de la seva proximitat amb Barcelona sembla que no compensaven l’inconvenient d’un treball carregós—, i la Generalitat, en lloc de fer ús del seu dret a designar un interí, em cridà per exercir el càrrec —cosa que vèreig acceptar—, em calgué examinar-me de llengua i dret catalans. No exagero si afirmo que l’examen, més que una prova oficial, fou una conversa d’amics i col·legues a l’elegant saló del Ple del Tribunal de Cassació de Catalunya; d’aquí ve que jo sigui un dels rars funcionaris judi-

B I B L I O G R A F I A

Inserim avui el final¹⁾ de la interessant llista d’obres catalanes que Marcelino Menéndez y Pelayo dóna en la seva obra *La Ciencia Española* (Madrid, 1933).

Joan Pere de Fontanella (segle XVII): *Sacri Senatus Cataloniae Decisiones* (1645).

De pactis nuptialibus seu capitulis matrimonialibus (1612).

De Jure Patronatus (1666).

Joan Pau Xammar (segle XVII): *Res judicatae in Regio senatu Cataloniae* (1657).

De officio judicis et advocati (1639).

Tomas Cerdà de Tallada (segle XVII): *Tractatus de Regimini Urbis at Regni Valentiae* (1654 i 1656).

Llorenç Mateu i Sanz (segle XVII): *De Regimini urbis et regni Valentiae... Tractatus* (1654-56). *Tratado de la celebración de Cortes del Reyno de Valencia* (1677).

CANONISTES

Sant Ramon de Penyafort (segle XIII): *Compilationes Decretalium Gregorii IX.*

Summa Raymundina.

Dubitabilia cum responsionibus ad quaedam capita missa ad pontificem.

Fr. Nicolau Rosell (segle XIV): *De quadruplici jurisdictione Romanae Ecclesiae in regnum Siciliae.*

De unitate Ecclesiae et schismate vitando.

Bernat Ramon de Mallorca (segle XIV): *Apparatus ac Declaratio super libro VI Decretalium.*

Fr. Nicolau Eymereich (segle XIV): *Directorium Inquistorium.*

De Potestate Pontificis contra haereticos, etc., etc.

Joan de Casanova (segle XV): *De Potestate Papae supra Concilium.*

Fr. Ciprià Benet (segle XV): *De Prima Orbis Sede.*

De Ecclesiastica Potestate.

De Pontificis Maximi autoritate (1512).

Guillem de Montserrat (segle XV): *De Potestate Generali Concilii, ac de Episcoporum electione.*

De Reservationibus per Papam ex rationabili causa factis.

De Regia praeerrotiva in electionis dignitatibus.

Joan Baptista Cardona, bisbe de Tortosa (segle XVI): *De expugnendis haereticorum proprii nominibus* (1576).

Josep Esteve (segle XVI): *De Potestate coactiva, quam Romanus Pontifex exercet in negotia saecularia* (1586).

In causa Henrici Borbonii ad episcopos et presbyteros caeterosque catholicos regni Francorum (1590).

Gregori Mayans i Siscar (segle XVIII): *Examen del Concordato de 26 de Septiembre de 1737.*

1) Vegi's els números 6 i 7 de l'Avenç.

quals que, oficialment, posseeix l'idioma català.

Hi ha, però, dos exemples més que posen de manifest el comportament de la Generalitat respecte dels funcionaris judicials: quan, després del 16 de Febrer, calgué cobrir la vacant de President de l'Audiència Territorial de Catalunya, fou designat per al càrrec el magistrat, jutge del Jutjat núm. 6 de Barcelona, senyor Adolfo Fernández-Moreda y Martínez-Chacón, home d'indiscutible fe republicana i afecte a Catalunya —on havia servit bastants anys— i entusiasta dels seus drets i llibertats... encara que, si bé l'entenia, no parlava ni mitja dotzena de mots en català. L'exercici d'aquest càrrec constituí mèrit suficient perquè Fernández-Moreda fos assassinat a Logroño, la seva terra natal, on s'havia traslladat, per tal de passar-hi les vacances, pocs dies abans d'esclatar el moviment. I no sols va ésser designat President de l'Audiència, sinó promogut a la categoria de Magistrat del Tribunal de Cassació, organisme en el qual figurava un vell Magistrat de l'escalafó Judicial, competent i digne, però exemple viu de les qualitats que més amunt he atribuït als de Carrera.

L'altre exemple l'oferí la formació

del Tribunal examinador que es constituí per a jutjar el concurs obert en virtut del decret del 8 de juny de 1934 ("Butlletí" del 12), posat en pràctica l'any 36. L'article 13 ordenava la composició del Tribunal, on figurava en tercer lloc "un jutge o magistrat que serveixi al territori de Catalunya, designat pel Conseller de Justícia i Dret"; la designació va recaure en el damunt dit Fernández-Moreda, llavors encara Jutge; i quan la seva promoció a la Presidència li impedí d'ocupar el lloc d'examinador, vaig ésser designat jo per a substituir-lo, a despit de la meua modesta categoria de Jutge d'ascens, titular d'un Jutjat de fora de la capital.

El criteri ampli per a l'element castellà s'intensificà, per raons a les quals he al·ludit, i que ara no s'escau d'examinar particularment, durant les diferents etapes de la nostra lluita.

Tal fou l'actitud de Catalunya quant a la Justícia. Enclou interessants ensenyances per al dia, potser no molt llunyan, en què els catalans es trobaran de bell nou davant el problema de l'organització de llurs institucions. Un país no pot suportar, ni ha d'admetre-ho, que els homes que encarnen orga-

nismes vitals el desconoixin en general, ni siguin, com sovint s'esdevé, els seus enemics. No ha de seguir gravitant sobre Catalunya una Justícia que, quan no és anticatalana és, si més no, no catalana.

I el que diem de la Justícia pot repetir-se respecte de l'Ordre públic; més encara, de l'Ensenyança; també del Clericat; i el problema de l'Exèrcit, el caràcter nacional i estatal del qual no és incompatible amb una organització autònoma o federal del país, exigeix solucions especials.

I precisament aquesta qüestió a què acabo d'al·ludir em mena a la conclusió final: cap mecanisme polític o administratiu que hagi de funcionar a Catalunya, país autònom o Estat federat, no ha d'ésser estrany o contrari a Catalunya, però cap d'ells no ha d'ésser tampoc, per funcionar dins el conjunt espanyol, estrany o contrari a Espanya.

A obtenir aquesta harmonia ha d'encaminar-se en el futur l'esforç dels homes de totes les terres d'Espanya si volem que la vida peninsular tingui un sentit que en moltes èpoques no va existir perquè es perdien en pugnes estèrils les energies de les parts integrants del conjunt.

E L L I B R E S

"EL DELEITE DE LA POESIA Y OTROS ENSAYOS SOBRE ESTÉTICA", per Max Eastman (traducció i adaptació de Manuel Serra i Moret) — Ed. A. López, Buenos Aires, 1944.

Ve't ací el títol d'una obra d'una alta valor educativa, cridada a tenir un paper rellevant en la futura formació estètica de les joventuts hispano-americanes. El seu autor —a bastament conegut en els medis literaris americans— va escriure-la amb destinació als alumnes de Filosofia i Psicologia de la Universitat de Colúmbia i amb el propòsit d'acréixer la delectació humana i "d'estendre als altres els beneficis d'una distinció que em permet —diu ell— de gaudir molt millor del món i de la vida".

Aquest fi docent i especulatiu és assolit amb escreix per l'autor, tant en parlar de les actituds de les persones diverses i de les d'una mateixa persona en estats diversos, en relació amb les pròpies experiències, com en referir-se als noms i a llur distinció, elecció i comparació, o a la creació imaginativa i a la consciència de l'ésser, o a l'elecció i a la comparació en poesia pura i en el discurs poètic, o a allò que relaciona d'una manera primitiva i bàsica el ritme i l'estat de creació, o a la creació mental de les accions i de les coses i a la realització de les emocions i de les idees, o en valorar la poesia com a realitat en sí, o en exposar l'art de gaudir de la poesia, o en parlar de com es compon la poesia anglesa, o bé en assenyalar

la valor accidental de la poesia, o, encara, en els cinc assaigs que completen el volum i li donen unitat.

L'estil, sòbriament amè, i el mecanisme lògic que empra l'autor per a justificar les seves teories estètiques, donen a aquest valuós treball una elevada qualitat envejable.

Per totes aquestes raons, en la versió castellana de l'obra ha calgut fer no tan sols una traducció del text anglès sinó una adaptació d'aquest i dels versos que hi són transcrits, a fi que el llibre no perdi gràcia, qualitat ni interès. Tant en la recerca del gir més adequat com en l'acurada percaça del ritme que permeti de servir al màxim la gràcia de l'original, hi ha un esforç mental que només una persona profundament conèixedora dels dos idiomes i, a més a més, dotada d'un fi sentit poètic, pot acomplir reeixidament. La lectura de la versió castellana, per virtut d'aquesta tasca interna, esdevé tan agradable i, per tant, tan atractiva, que el treball del traductor i de l'adaptador resulta, per un costat, invisible, però, només aparentment, perquè el mateix paladeig —que de bones a primeres us el sostrau— tot seguit us el fa present i, en copiar-lo, aneu valorant la figura humil i esfumada del traductor, però, també, sòlida, intel·ligent i traçada.

En aquesta sostracció radica precisament la gràcia del volum de què parlem i el mèrit cabdal del traductor i adaptador, el nostre Manuel Serra i Moret. Absorbides per la seva labor política les dots del nostre amic, han quedat obscurides moltes de les face-

tes de la seva esponerosa personalitat. Però, en el tracte personal, en els seus treballs, en la correspondència, en la seva conversa, us adoneu de seguida que rera el polític hi ha un home de talent i de preparació, de vastos coneixements i d'exquisida espiritualitat, un treballador infatigable, una alta valor de la cultura catalana. És de doldre que, per la miopia, la gasiveria i el descentrament dels catalans que en aquests moments podrien fer remunerador i efectiu l'ajut a la cultura catalana, homes com Serra i Moret no puguin aportar al patrimoni espiritual obres personals que ensems que prestigiïn el nom de Catalunya posin llurs noms al cor i a la pensa dels nostres connacionals. Tot amb tot, cal celebrar que l'exili hagi donat a Serra i Moret l'oportunitat de dur a bon terme una tasca tan meritòria com la de posar a l'abast dels hispano-americans aquesta bella obra de Max Eastman.

El lector s'estranyarà de trobar aquesta nota a les pàgines d'una publicació com l'AVENÇ. Ens justificarem. Si la poesia és —com afirma Eastman— "una actitud de l'organisme", "una forma d'experimentar les realitats", escau de tocar de passada —com hem fet— un llibre sobre aquest tema en una publicació d'es-tudis polítics i socials com és la nostra. I si ens cal donar compte de les activitats dels nostres membres actius, bé podem fer la recensió d'aquesta meritíssima labor de Manuel Serra i Moret, president nostre.

P. M. i P.

Tota la correspondència a: Chacabuco 863, Casal de Catalunya

Impremta Fontana, carrer Perú 796, Buenos Aires (República Argentina)

